

VLASTNÁ OCHRANA AKO CESTA K ZVYŠOVANIU BEZPEČNOSTI NA UNIVERZITÁCH

SELF-PROTECTION AS A PATH TO ENHANCING SECURITY AT UNIVERSITIES

ANDREJ VEĽAS

ABSTRACT: The article focuses on the protection of university campuses as soft targets, with an emphasis on the possibilities of applying self-protection under Act No. 473/2005 Coll. on the Provision of Private Security Services. The first part analyses the Slovak legal framework that allows universities to establish their own security department with the powers of a private security service, including the use of physical security equipment and, with the employer's consent, weapons. The second part provides an international comparison of university security models, with special attention given to campus police in the USA as fully fledged police forces, the British model of internal security services, and campus protection systems in other countries. The result is an analytical table summarising the legal regulations, powers, and requirements of the individual models. Based on this comparison, the article recommends a hybrid self-protection model for Slovak universities that would combine the advantages of an internal security service with close cooperation with state and municipal police. The aim of the article is to support discussion on enhancing security in the university environment and to contribute to the development of methodological procedures for the protection of soft targets in the education sector.

KEYWORDS: *Self-Protection. University Security. Campus Police. Soft Targets, Private Security.*

ÚVOD

Univerzitné kampusy patria medzi tzv. mäkké ciele (soft targets) – priestory ľahko prístupné širokej verejnosti, s vysokou koncentráciou osôb a so spravidla nízkymi, alebo žiadnymi ochrannými opatreniami, čo zvyšuje ich zraniteľnosť voči kriminalite a násilným útokom (vrátane útokov ozbrojeného útočníka) (MV SR, 2025). V odbornej literatúre a v bezpečnostnej praxi sa mäkké ciele a „preplnené miesta“ (crowded places) definujú ako miesta ľahko dostupné, s predvídateľnou koncentráciou ľudí a limitovanými ochrannými mechanizmami; príkladmi sú školy, športové arény, nákupné centrá či stanice verejnej dopravy (CISA, 2019). V posledných troch rokoch sa práve ochrana takýchto lokalít v Slovenskej republike stala prioritou bezpečnostných zložiek a bezpečnostného výskumu (predovšetkým na UNIZA), ktorý identifikuje opatrenia v prevencii, pripravenosti a reakcii (notifikácie, plánovanie, tréningy, integrované technológie a pod.) a navrhuje nové riešenia na národnej úrovni. Naďalej existuje a realizuje pravidelné pracovné stretnutia Pracovná skupina pre ochranu mäkkých cieľov pod vedením 1. štátnej tajomníčky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len MV SR) Dr.h.c. Prof. JUDr. Lucie Kurilovskej, PhD. V Českej republike sa ochrane mäkkých cieľov začal venovať Zdeněk Kalvach, ktorý definoval mäkké ciele ešte pred vznikom normy ISO 22341 Security and resilience – Protective security – Guidelines for Crime Prevention Through Environmental Design (Kalvach, 2016). V Českej republike existuje taktiež pracovná skupina pod vedením Národní centrály proti organizovanému zločinu určená k metodologickej podpore prevádzkovateľov a vlastníkov mäkkých cieľov (MV ČR, 2025). Obe pracovné skupiny sa zaoberajú problematikou fyzickej ochrany (v ČR fyzického dohľadu) ako nevyhnutnej súčasti - prvku systému ochrany objektov, ktorý dopĺňa technickú ochranu a organizačné, či režimové opatrenia (Loveček, 2015). V Slovenskej republike na rozdiel od Českej republiky existuje právny rámec tvorený zákonom NR SR č. 473/2005 Z. z. o poskytovaní služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti, ktorý umožňuje organizácii a teda aj univerzite zriadiť vlastnú ochranu, ako formu bezpečnostnej služby prevádzkovej pre vlastnú potrebu. Uvedený zákon umožňuje použitie vecných bezpečnostných prostriedkov a za stanovených podmienok aj strelných zbraní na zaistenie bezpečnosti organizácie a teda aj univerzity.

1. BEZPEČNOSŤ UNIVERZITÝCH KAMPUSOV V SR A ZAHRANIČÍ

Bezpečnosť na slovenských univerzitách bola riešená vydaním niekoľkých odporúčaní, minimálnych bezpečnostných štandardov, letákov a inštruktážnych videí na web stránkach Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a pridelením prostriedkov na bezpečnostné audity vysokých škôl. Celkovo šlo o 1 milión Eur pre verejné vysoké školy a 70 tisíc Eur pre súkromné vysoké školy pridelených na bezpečnostné audity a iné aktivity, či opatrenia v téme bezpečnosti. Univerzity realizovali školenia vybraných, alebo aj všetkých zamestnancov v problematike ochrany mäkkých cieľov. Mnohé školy zaviedli pravidelné vzdelávanie v problematike ochrany pred ozbrojeným útočníkom do pravidelných školení zamestnancov k témam Bezpečnosť a ochrana života a zdravia pri práci, Ochrana pred požiarimi, či k problematike Ochrany osobných údajov. Vybrané školy investovali do bezpečnostných technológií formou systémov kontroly vstupov a kamerových monitorovacích systémov a zvýšenia fyzickej ochrany formou SBS. Boli realizované cvičné evakuácie na vybraných objektoch univerzít a návčky reakcie na scenáre typu Ozbrojený útočník (na Trnavskej univerzite a na Žilinskej univerzite). Systematické riešenie formou metodiky je v štádiu príprav a malo by byť výsledkom projektu APPV-23-0437 Stratégia a metodika ochrany mäkkých cieľov so zameraním na základné, stredné a vysoké školy riešeného na Fakulte bezpečnostného inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline.

Popri dostupných právnych predpisoch, odporúčania a štandardoch je pre navrhovanie primeraných opatrení prínosná komparácia zahraničných modelov: americké „campus police“ (plnohodnotné policajné zbory na univerzitách), britský a nemecký model interných „security“ služieb bez plných policajných právomocí, či kanadský „special constable“ rámec s čiastočnými policajnými oprávneniami na kampuse.

V USA má väčšina univerzít vlastné policajné zložky (campus police departments), ktoré sú často ozbrojenými policajnými zbormi. Disponujú právomocami rovnocennými s mestskou alebo štátnou políciou, vrátane obmedzenia osobnej slobody, detektívnej služby a použitia donucovacích prostriedkov. Americké univerzitné policajné oddelenia podliehajú zákonu zvanému Clery Act (pozn. autora: Clery zákon – podľa zavraždenej študentky Jeanne Clery), ktorý ukladá povinnosť zverejňovať štatistiky kriminality, vydávať varovania v čase ohrozenia a zverejňovať bezpečnostné politiky. Nedodržanie je sankcionované (napr. rekordná pokuta 14 mil. USD pre Liberty University v roku 2024), čo zdôrazňuje dôležitosť systémovej transparentnosti a súladu s nariadeniami (tzv. compliance) (Clery, 2025). Štandardizácia je v Spojených štátoch zabezpečená akreditáciou Medzinárodnej asociácie administrátorov bezpečnostných zložiek kampusov IACLEA pre kampus safety (IACLEA, 2025). IACLEA ponúka akreditovaný program, ktorý stanovuje normy pre operatívnu, školenia, krízové riadenie a vzťah s komunitou.

Veľká Británia má na univerzitách bezpečnostné služby, ktoré nemajú policajné právomoci, ale ich hlavnou úlohou je vykonávať dohľad. Policajné zásahy rieši štátna alebo mestská polícia. Historickou výnimkou je Cambridge University Constabulary, ktorá si zachovala obmedzené právomoci, no v praxi funguje len symbolicky (Sabaté, 2025). Veľká Británia má zákon, ktorým reguluje súkromné bezpečnostné služby (ďalej len SBS) a autoritu, ktorá vydáva licencie na ich prevádzkovanie. Pre bezpečnostné služby pre vlastnú potrebu (in-house) nie je licencia potrebná. Použitie zbraní je zakázané (Finkeldey, 2024).

V Kanade fungujú na univerzitách špeciálni policajti s určenými policajnými právomocami, ktorí vykonávajú predovšetkým dohľad. Nemajú schválený jednotný zákon, ktorý by riešil súkromné bezpečnostné služby, ale provincie upravujú právne predpisy zamerané na súkromnú bezpečnosť. Zákon o Policajnom zbore (Community Safety and Policing Act z roku 2019) rieši bezpečnosť univerzít prostredníctvom „Special Constables“. Ide o zložku určenú prevažne na monitorovanie bezpečnosti podľa britského modelu a zásah vykonáva štátna polícia. Použitie zbraní je zakázané, rozsah právomocí sa určuje v memorandách s mestskou políciou (Cook, 2021).

V Nemecku riešia univerzity bezpečnosť cez externé súkromné bezpečnostné služby, alebo vlastných zamestnancov, ktoré reguluje pomerne jednoduchý predpis Gewerbeordnung v paragrafe 34 Pfandleihgewerbe, ako podnikanie v oblasti súkromnej bezpečnosti. Použitie zbraní súkromnými

bezpečnostnými službami je zakázané. Oprávnenia sa vzťahujú predovšetkým na kontrolu vstupov. Všetky vážne incidenty rieši policajný zbor.

Tabuľka 1 Komparácia modelov bezpečnosti na univerzitách

Kritérium	Slovensko	USA	Veľká Británia	Kanada	Nemecko
Spôsob výkonu	Prevažne informátori, alternatívne SBS alebo Vlastná ochrana	Univerzitná polícia (campus police)	bezpečnostná služba	Špeciálna polícia (constables)	univerzitná bezpečnostná služba
Právny základ	Zákon NR SR č. 473/2005 Z. z.	Štátne zákony + Clery Act	Univerzitné predpisy, spolupráca s políciou	Zákon o bezpečnosti a policajnej činnosti v komunite	Domové právo + zmluvy
Právomoci	Obmedzenie osobnej slobody, zásah, vecné bezpečnostné prostriedky, zbraň	Plné policajné	Obmedzené (obmedzenie osobnej slobody)	Čiastočné policajné právomoci	Bez policajných práv
Transparentnosť	Smernice pre prevádzkovanie vlastnej ochrany/povinné správy	Povinné reporty (Clery)	Dobrovoľná	Dohľad policajnej rady	Interné predpisy
Ozbrojenie	Väčšinou neozbrojení, zbraň je možná	Rôzne, zbraň je možná	Neozbrojení	Rôzne, podľa dohody	Väčšinou neozbrojení

Na základe poznání a porovnania v Tabuľke 1 je možné konštatovať, že vo svete existujú rôzne modely bezpečnosti na univerzitách. Prioritou bezpečnostných zložiek je predovšetkým monitorovanie bezpečnostného prostredia a samotný zásah je v rovine bežných bezpečnostných incidentov týkajúcich sa výtržností, či narušení režimu. V Spojených štátoch si množstvo útokov na školách a naďalej narastajúci počet, žiadali radikálnejšie oprávnenia pre zvýšenie bezpečnosti kampusov.

2. VLASTNÁ OCHRANA A JEJ ASPEKTY

Napriek existencii technických systémov podporujúcich organizačné a režimové opatrenia, existujú rezervy v organizácii fyzickej ochrany univerzít a celkovo aj škôl na Slovensku. V súčasnej dobe má väčšina univerzít informátorov (vrátnikov) bez špecifických právomocí. Títo zamestnanci majú právomoci, ako ktorákoľvek iná osoba v objekte. Nemôžu zasahovať, pretože na to nie sú vyškolení, nemôžu viesť evidencie, zakázať vstup, ani prevádzkovať zabezpečovací systém, či monitorovať pohyb osoby v chránenom priestore. Často sú to osoby s nejakým zdravotným znevýhodnením.

Zákon NR SR č. 473/2025 Z. z. o poskytovaní služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o súkromnej bezpečnosti) definuje v paragrafe 6 vlastnú ochranu ako prevádzkovanie bezpečnostnej služby pre vlastnú potrebu, ak je zabezpečovaná aspoň jednou osobou v pracovnoprávnom vzťahu. Bezpečnostná služba je definovaná ako:

- strážna služba,
- profesionálna cezhraničná preprava eurovej hotovosti cestnou dopravou,
- detektívna služba,
- odborná príprava a poradenstvo.

Pre použitie v univerzitnom prostredí na zvýšenie bezpečnosti je vhodná strážna služba podľa paragrafu 3, ktorou sa rozumie:

- ochrana majetku na verejne prístupnom mieste,

- ochrana majetku na inom než verejne prístupnom mieste,
- ochrana osoby,
- ochrana majetku a osoby pri preprave,
- ochrana prepravy majetku a osoby,
- zabezpečovanie poriadku na mieste zhromažďovania osôb,
- prevádzkovanie zabezpečovacieho systému alebo poplachového systému, prevádzkovanie ich častí, vyhodnocovanie narušenia chráneného objektu alebo chráneného miesta (ďalej len „prevádzkovanie zabezpečovacieho systému alebo poplachového systému“),
- vypracúvanie plánu ochrany alebo
- monitorovanie pohybu a konania osoby v chránenom objekte, na chránenom mieste alebo v ich okolí.

Vybrané body uvedené v zákone sú využiteľné v bežnom živote univerzity a to od ochrany majetku, cez ochranu osôb, cez zabezpečenie poriadku na mieste zhromažďovania osôb, prevádzkovanie zabezpečovacích systémov a monitorovanie pohybu a konania osoby v univerzitných kampusoch.

Ďalšou možnosťou je využitie detektívnej služby, ktorú reguluje paragraf 4 a obsahuje:

- hľadanie osoby,
- hľadanie majetku,
- získavanie údajov, ktoré môžu slúžiť ako dôkazný prostriedok v konaní pred súdom alebo správnym orgánom,
- získavanie údajov o osobnom stave fyzickej osoby a získavanie informácií o konaní fyzickej osoby alebo právnickej osoby alebo o ich majetkových pomeroch,
- získavanie informácií v súvislosti s vymáhaním pohľadávky alebo
- získavanie údajov o protiprávnom konaní ohrozujúcom obchodné tajomstvo.

Z týchto bodov sa javia ako využiteľné prvé tri a posledné dva body. Posledné dva sa týkajú vymáhání pohľadávok, s ktorými majú univerzity problémy pri výkone podnikateľskej činnosti a posledný bod týkajúci sa ochrany obchodných tajomstiev je využiteľný pri ochrane duševného vlastníctva univerzít.

Bezpečnostnú službu možno prevádzkovať na základe licencie na prevádzkovanie bezpečnostnej služby. Pre získanie licencie je potrebné splniť náležitosti v zákone. Taktiež všetci zamestnanci vlastnej ochrany by museli absolvovať odbornú prípravu, pravidelné skúšky odbornej spôsobilosti, absolvovať psychotesty a preverenie zdravotnej spôsobilosti. Zároveň by sa náklady zvýšili o príspevok na nákup ošatenia, obuvi a zakúpenie vecných bezpečnostných prostriedkov.

Výhodou, ktorú majú zamestnanci vlastnej ochrany oproti informátorom je možnosť presvedčiť sa, či ten, kto vstupuje do chráneného objektu alebo na chránené miesto alebo z neho vystupuje, nemá pri sebe alebo na sebe predmety pochádzajúce z protiprávnej činnosti súvisiacej s chráneným objektom. Týka sa to samozrejme aj zbraní a iných nebezpečných predmetov. Zároveň majú možnosť zakázať vstup nepovolaným osobám, viesť evidencie vstupu, alebo výstupu osôb, evidenciu vjazdu, alebo výjazdu dopravných prostriedkov, vyžadovať preukázanie totožnosti, používať technické prostriedky pre záznam vstupu a výstupu osôb, predviesť na strážne pracovisko osobu pristihnutú pri páchaní protiprávnej činnosti a dokonca vyviesť nepovolanú osobu z objektu. Osoba vykonávajúca vlastnú ochranu môže viditeľne nosiť a použiť vecné bezpečnostné prostriedky (tomfa, obušok, obranný sprej, putá, atď.). So súhlasom zamestnávateľa môže pri výkone služobnej činnosti používať zbraň.

3. METODOLÓGIA

Článok je postavený na teoreticko-analytickom a komparatívnom prístupe. Základnou použitou metódou bola analýza dokumentov, pričom pozornosť bola venovaná slovenskému legislatívnemu rámcu, predovšetkým zákonu NR SR č. 473/2005 Z. z. o poskytovaní služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti a súvisiacim právnym predpisom. Ďalej bola realizovaná analýza literatúry, ktorá vychádzala zo zahraničných vedeckých štúdií, oficiálnych správ a politických dokumentov zameraných na univerzitnú bezpečnosť a fungovanie campus police.

Na rozšírenie perspektívy bola využitá komparatívna analýza, ktorá porovnala slovenský model vlastnej ochrany s bezpečnostnými modelmi v iných krajinách (USA, Veľká Británia, Kanada a Nemecko). Tento prístup umožnil identifikovať kľúčové podobnosti a rozdiely v právnom základe, právomociach, organizačných štruktúrach a požiadavkách na transparentnosť.

Súčasťou metodického postupu je aj prípadová štúdia Univerzity Žilina (UNIZA), v rámci ktorej boli realizované kvantitatívne prepočty. Tie zahŕňajú kalkuláciu nákladov na vlastnú ochranu a odhad potrebného počtu pracovníkov (vrátnikov/strážnikov) na zabezpečenie jednotlivých objektov univerzitného kampusu. Výsledky týchto výpočtov umožňujú porovnať ekonomickú a organizačnú náročnosť vlastnej ochrany s outsourcingom súkromnej bezpečnostnej služby.

4. PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA – VLASTNÁ OCHRANA V PODMIENKACH UNIZA

Ustanovenie vlastnej ochrany v prostredí univerzity je možné požiadaním o vydanie licencie na vlastnú ochranu na Krajskom riaditeľstve Policajného zboru Slovenskej republiky.

S prevádzkovaním vlastnej ochrany je spojené vedenie evidencií osôb poverených výkonom fyzickej ochrany, evidenciu služieb, zásahov a inšpekčnú knihu dozoru. Osoby vo výkone vlastnej ochrany musia mať odbornú spôsobilosť podľa zákona, zákonom predpísané označenie a identifikačný preukaz.

Vzhľadom na uvedené aspekty prevádzkovania vlastnej ochrany, je na prvý pohľad možné konštatovať, že náklady na vlastnú ochranu sú vyššie ako na bežných informátorov. Týka sa to nákladov na ošatenie, obuv, vecné bezpečnostné prostriedky, náklady na školenia odbornej spôsobilosti, príplatky za zvýšenú náročnosť práce a pod. Vhodným riešením sa javí komerčne dodávaná súkromná bezpečnostná služba. Pozitívom je, že pri zaistení fyzickej ochrany objektu outsourcovanou súkromnou bezpečnostnou službou nevznikajú objednávateľovi žiadne dodatočné náklady. Nie je zaťažovaný založením a prevádzkovaním vlastnej ochrany a zamestnaním pracovníkov fyzickej ochrany objektu. Je však potrebné brať na vedomie, že náklady za outsourcovanú súkromnú bezpečnostnú službu v sebe zahŕňajú aj zisk prevádzkovateľa, ktorý sa pri zaistení fyzickej ochrany objektu internými zamestnancami nevytvára. Negatívom je že, zamestnanci vykonávajúci fyzickú ochranu objektu sú v plnom rozsahu pod vedením konateľa strážnej služby. Nie sú zamestnancami univerzity. Súkromné bezpečnostné služby robia výber zamestnancov len sporadicky. Vzhľadom na nízku mzdu v odvetví vyberajú osoby, ktoré spĺňajú predpoklady na základe zákona o súkromnej bezpečnosti (odborná spôsobilosť, bezúhonnosť, spoľahlivosť, zdravotná spôsobilosť). Nezohľadňujú ďalšiu kvalifikáciu, prax, nepreverujú uchádzačov a nezaujímajú sa o referencie. Zároveň neinvestujú do rozvoja zamestnancov a znalosť cudzieho jazyka je na minimálnej úrovni.

Pozitíva a negatíva realizácie fyzickej ochrany objektu internými zamestnancami je možné zhrnúť nasledovne. Zamestnanci vykonávajúci vlastnú ochranu sú v plnom rozsahu pod vedením univerzity. Rektor, alebo ním poverená osoba má priamy dosah na obsah plánu fyzickej ochrany objektu, rozdelenie úloh a zodpovedností, kontrolu plnenia pracovných úloh, plánovanie služieb a iné. Režim fyzickej ochrany objektu je možné prispôbiť aktuálnej bezpečnostnej situácii. Nie je potrebné rokovať s treťou stranou, vytvárať dodatky k zmluve o poskytnutí SBS, nevzniká tu riziko škôd z omeškania ani riziko zmluvných pokút. Výhodou je teda i určitá forma optimalizácie. Zamestnanci vlastnej ochrany poznajú chránený priestor, dobre sa v ňom orientujú a poznajú nadriadených zamestnancov a ich kompetencie, ako aj postupy pre riešenie mimoriadnych situácií, na rozdiel od outsourcovanej spoločnosti, kde vzhľadom na vyššiu fluktuáciu, resp. migráciu zamestnancov toto nie je možné zabezpečiť. Vlastní zamestnanci majú záujem o kontinuálne fungovanie spoločnosti, ktorej sú zamestnancami. Univerzita si ich môže vybrať, vyškoliť, investovať do ich rozvoja. Môže ich motivovať finančne. Pri výkone ochrany je zásadným aspektom zabezpečenie citlivých informácií o chránených objektoch a priestoroch. Evidencie incidentov a databázy pre potreby zaistenia bezpečnosti sú vedené systematicky a zmysluplne. Zamestnanci vlastnej ochrany môžu participovať na evakuácii objektu, môžu plánovať nácvičky. Realizujú zásahy podľa potreby. Nevýhodou sú vyššie náklady ako na komerčne dodávanú SBS a náklady súvisiace s plánovaním, administratívou, účtovníctvom a vedením evidencií.

Pre pokrytie jedného vstupného bodu 24/7 do objektu (vrátnica) je potrebné 5 pracovníkov v trvalom pracovnom pomere. Pre obchôdzku areálu jednou osobou je potrebných ďalších 5 pracovníkov. Univerzita má niekoľko objektov odčlenených ich lokalizáciou. Fakulta bezpečnostného inžinierstva v meste, Fakulta riadenia a informatiky na Vlčincoch, Internáty Veľký Diel, v blízkom okolí je lokalizovaná Nová Menza a knižnica. Hlavné jadro tvorí univerzitný kampus na Veľkom Diele. Internáty a Stará Menza sú situované aj na sídlisku Hliny. Podľa dostupných informácií na stránkach Slovenskej komory súkromnej bezpečnosti pre rok 2025 je hodinová cena práce za výkon SBS v rozpätí 11,318 €/hod až 15,563 €/hod.

Prevádzka na jednom stanovišti 24/7 ročne je 8 418 hodín (podľa modelu SKSB). Počet zamestnancov pre plné pokrytie stanovišta: cca 5 osôb plný úväzok (na pokrytie smien, dovolení, PN, náhradný personál). Ak použijeme stred hodnoty hodinovej ceny: $(11,318 + 15,563)/2 = 13,4405$ €/hod, čo je priemerná cena výkonu za hodinu práce. Ročné náklady na jedno stanovište budú: $8\,418 \text{ hod} \times 13,4405 \text{ €/hod} = 113\,140,7 \text{ €/rok}$ a náklady na jedného pracovníka $22\,628,14 \text{ €/rok}$.

Náklady na rovnošatu (tričko, mikina, bunda, nohavice, obuv letná + zimná, čiapka, reflexná vesta, rukavice, opasok, nášivky, košeľa, tričká) je možné vyčísliť vo výške približne 400 Eur/osoba. Obmena by mala byť každé 3-4 roky. Vecné bezpečnostné prostriedky (obušok, baterka, putá + puzdrá) sa kupujú zväčša jednorazovo a ich cena je do 200 Eur/osoba. Pri výpočte presných nákladov je potrebné pripočítať náklady na mimoriadne akcie (Dni otvorených dverí, kultúrne a spoločenské podujatia, športové podujatia a iné). Výhodou vlastnej ochrany je, že je okamžite k dispozícii a umožňuje aj aktívny monitoring kamerových systémov.

Žilinská univerzita má 13 vrátnic (stanovišť), pre ktoré vychádzajú ročné náklady na vlastnú ochranu pri priemernej hodinovej cene 13,4405 €/h približne na 1,47 mil. €. Po pridaní obchôdzkovej služby (1 ďalšia pracovná pozícia, čo znamená navýšenie o 5 pracovníkov) celkové ročné náklady stúpnu približne na 1,58 mil. €. Vstupné náklady na uniformy a vecné bezpečnostné prostriedky predstavujú pri 65 pracovníkoch približne 39 tis. € (pri 70 os. približne 42 tis. €). S ohľadom na modelové výpočty SKSB (min. nákladová sadzba okolo 14,739 €/h) je vhodné počítať s prevádzkovou rezervou, resp. citlivosťou 10–15 % v závislosti od mzdových a režijných podmienok a kalendára mimoriadnych akcií.

Ak by sa zvýšil počet pracovníkov na obchôdzky na dvoch (čo je nevyhnutné pre zásah) a pridali ďalšie dve pracovné pozície v plánovanom Monitorovacom centre, ktoré by vyhodnocovalo poplachové signály a správy, ako aj obrazové informácie z kamerových systémov, budú odhadované priame ročné náklady pri priemernej sadzbe pri 1,92 mil. € (s intervalom 1,62–2,23 mil. € podľa použitej hodinovej ceny). Vstupné náklady na uniformy a vecné bezpečnostné prostriedky pre približne 85 pracovníkov sú okolo 51 tis. €, s amortizáciou rovnošiat v cykle 3–4 roky.

5. DISKUSIA

Výsledky analýzy ukazujú, že slovenský model vlastnej ochrany predstavuje prakticky realizovateľnú a využiteľnú alternatívu k outsourcingu komerčných bezpečnostných služieb. V porovnaní so zahraničnými prístupmi je však jeho postavenie podobné modelom používaným vo Veľkej Británii alebo Nemecku, kde univerzitná bezpečnosť zostáva prevažne v rukách civilných bezpečnostných pracovníkov bez plných policajných právomocí. Na rozdiel od Spojených štátov amerických, kde kampusová polícia pôsobí ako plnohodnotná ozbrojená zložka s právomocou vyšetrovania a zatýkania, slovenský rámec limituje zásahy vlastnej ochrany na úroveň SBS. To znamená, že v prípade trestných činov je nevyhnutná okamžitá súčinnosť s Policajným zborom SR.

Diskutovať možno aj o výhodách a nevýhodách tohto usporiadania. Medzi hlavné výhody patrí znalosť špecifického prostredia, lojalita pracovníkov k univerzite a vyššia flexibilita pri prispôbovaní bezpečnostných opatrení aktuálnym potrebám akademickojej komunity. Limity súvisia najmä s finančnou náročnosťou, potrebou pravidelnej odbornej prípravy (aj keď v skrátenej forme) a s obmedzenými právomocami oproti štátnej polícii. V porovnaní s outsourcingom môže byť vlastná ochrana dlhodobou efektívnejšia, avšak iba vtedy, ak univerzita dokáže zabezpečiť stabilné financovanie a profesionálny manažment.

Zahraničné skúsenosti, najmä z USA a Kanady, poukazujú na význam transparentnosti a dôvery. Povinnosti podľa Clery Act, ako napríklad včasné varovania a pravidelné zverejňovanie štatistik kriminality, prispievajú k posilňovaniu dôvery študentov a zamestnancov v kampusovú bezpečnosť. Podobné postupy by mohli byť inšpiráciou pre slovenské univerzity – aj keď by šlo iba o dobrovoľné opatrenia nad rámec zákona. Zároveň sa ukazuje potreba zavádzania hybridného modelu, ktorý by spájal výhody internej vlastnej ochrany s externými kapacitami SBS a formálnou spolupracou so štátnou a mestskou políciou prostredníctvom memoránd o spolupráci.

Diskutabilnou otázkou zostáva aj legitimita a spoločenské vnímanie univerzitnej bezpečnosti. Výskumy zo zahraničia ukazujú, že dôvera študentov v kampusovú políciu či bezpečnostné služby závisí nielen od ich efektívnosti, ale aj od toho, do akej miery konajú spravodlivo, transparentne a rešpektujú akademické slobody. V slovenskom prostredí je preto potrebné hľadať rovnováhu medzi potrebou ochrany univerzitného prostredia a zachovaním jeho otvorenosti a autonómie.

ZÁVER

Bezpečnosť univerzitných kampusov predstavuje komplexnú problematiku, ktorá si vyžaduje systémový a dlhodobý prístup. Slovenská legislatíva v podobe zákona NR SR č. 473/2005 Z. z. vytvára univerzitám unikátnu možnosť zriadiť vlastnú ochranu ako formu bezpečnostnej služby prevádzkovej pre vlastnú potrebu. Táto forma má oproti bežným informátorom výrazné výhody – od vyššej úrovne oprávnení, možnosti prevádzkovať technické systémy, vykonávať evidencie a zásahy, až po možnosť využívať vecné bezpečnostné prostriedky a so súhlasom zamestnávateľa aj zbraň.

Komparácia so zahraničnými modelmi ukazuje, že Slovensko stojí v tomto ohľade medzi britsko-nemeckým modelom (interná ochrana alebo súkromné služby bez policajných právomocí) a kanadsko-americkým prístupom (špeciálni constables či plnohodnotné campus police). Zatiaľ čo USA kladú dôraz na policajné právomoci kampusovej polície a transparentnosť, Kanada zavádza hybridný model „special constables“ pod dohľadom policajnej rady. Nemecko a Veľká Británia sa spoliehajú najmä na Hausrecht a outsourcing bezpečnostných služieb.

V prípade Univerzity v Žiline možno konštatovať, že zriadenie vlastnej ochrany by znamenalo vyššie priame náklady v porovnaní s informátormi, avšak univerzita by získala vyššiu mieru kontroly, flexibility a pripravenosti na mimoriadne situácie. Orientačný výpočet ukazuje, že jedno stanovište 24/7 si vyžaduje približne 5 pracovníkov a ročné náklady na úrovni 113 000 € (pri strednej sadzbe podľa SKSB, 2025). Dodatočné náklady spojené s rovnošatou, výstrojom a školeniami sú však jednorazové alebo periodické a v horizonte niekoľkých rokov sa rozpočítajú. Univerzita by tak mohla získať profesionálny bezpečnostný útvar so znalosťou prostredia, lojálnym k inštitúcii a schopným reagovať nielen na každodenné incidenty, ale aj na krízové situácie. Pri zohľadnení výhod a nevýhod sa javí ako optimálne riešenie hybridný model – kombinácia vlastnej ochrany pre kľúčové objekty (hlavný vstup, internáty, knižnica) a externej SBS pre doplnkové a krátkodobé služby (podujatia, jednorazové akcie).

Zriadenie vlastnej ochrany na UNIZA by mohlo byť zároveň pilotným projektom v slovenskom vysokoškolskom prostredí a slúžiť ako metodický príklad pre ostatné univerzity, ktoré uvažujú o posilnení svojej bezpečnosti v kontexte mäkkých cieľov.

POĎAKOVANIE

Tento článok bol pripravený s podporou projektu APPV-23-0437 Stratégia a metodika ochrany mäkkých cieľov so zameraním na základné, stredné a vysoké školy.

LITERATÚRA

- CISA (2019). Cybersecurity and Infrastructure Security Agency. Security of Soft Targets and Crowded Places—Resource Guide. April 2019, U.S. Department of Homeland Security
- MV SR (2025). Akčný plán pre ochranu mäkkých cieľov na rok 2025. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/30565/1>

- Finkeldey, J. G., Dennison, C. R., Reyes, N. T., DiRusso, A., & Brown, M. (2024). Contact with and Perceptions of Campus Police Among College Students at a Small-Town University. *Criminal Justice Review*, 50(3), 289-310. <https://doi.org/10.1177/07340168241240450>
- Kalvach Z. (2016) Basic of soft target protection – guidelines. Soft Targets Protection Institute Prague.
- Loveček Tomáš, Veľas Andrej, Ďurovec Martin (2015). Poplachové systémy Žilina: Žilinská univerzita v Žiline, 2015. ISBN 978-80-554-1144-6.
- MV ČR (2025). Ochrana mäkkých cieľů. Retrieved September 19, 2025, from <https://mv.gov.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu-archiv.aspx>
- RTVS (2024) Vysoké školy dostanú peniaze na zvýšenie bezpečnosti. Retrieved September 19, 2025, from <https://spravy.stvr.sk/2024/04/vysoke-skoly-dostanu-od-rezortu-skolstva-peniaze-na-realizaciu-bezpecnostnych-auditov/>
- SKSB (2025) Slovenská komora súkromnej bezpečnosti. Minimálne mzdové náklady na výkon práce (cena práce) zamestnanca SBS v strážnej službe pri dodržaní zákonom stanovených podmienok. Retrieved September 26, 2025, from <https://www.sksb.sk/>
- SME (2025) Ozbrojený útočník s rukojemníkom: Policajti nacvičovali na univerzite. Retrieved September 19, 2025, from <https://mytrnava.sme.sk/c/23465773/ozbrojeny-utocnik-na-unverzite-s-rukojemnikom-policajti-nacvicovali-na-unverzite.html>
- IACLEA (2025). The Designation of Excellence in Campus Public Safety. Retrieved September 26, 2025, from <https://iaclea.org/accreditation/>
- CLERY (2025). Clery Center. Retrieved September 26, 2025, from <https://www.clerycenter.org/the-clery-act>
- Sabaté O, Goenaga A. (2025). The Rise of Modern Police Forces in the United Kingdom: Tracking Legislative Debates Around Police Reform (1803–1945). *Social Science History*. 2025;49(2):395-421. doi:10.1017/ssh.2025.30
- Cook, K. (2021) "Are you the real police?" "No. We're the campus police." An examination of the way Ontario Special Constables govern risk on post-secondary campuses. University of Waterloo. Dissertation theses.
- Zákon NR SR č. 473/2025 Z. z. o poskytovaní služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o súkromnej bezpečnosti)

Andrej Veľas, prof. Ing. PhD.

*Katedra bezpečnostného manažmentu, Fakulta bezpečnostného inžinierstva, Žilinská univerzita v Žiline, 1.mája 32, 01026 Žilina, +421 41 513 6650, andrej.velas@uniza.sk
e-mail: andrej.velas@uniza.sk*
